ऋषयश्च महाभागा विप्रैः पूज्याः सहस्रशः । विपुले रत्नविभवे ह्रियमाण इतस्ततः ।
शुक्रस्तु सह पुत्रेण दैत्यं याजयते प्रभुः । हिरण्यकशिपुं मध्ये गणानां ज्वलनप्रभः । १२२००
हिरण्यकशिपुश्चैव व्याजहार सरस्वतीं । कामादरं ददामीति तद्वै सम्प्रतिपद्यतां ।
विष्णुर्ब्रह्मनरूपेण भिक्षां तां प्रतिगृह्णाति । हिरण्यकशिपोर्हस्ताद्वै पदे पदमेव च ।
ततः क्रमितुमारेभे विष्णुः सत्यपराक्रमः । त्रीन् लोकांस्त्रिपदैः क्रान्तैर्द्दिव्यं वपुरधारयत् ।
हृतराज्याश्च दैतेयाः पातालविवरं ययुः । ससैन्यगणसन्नद्धाः सप्रासाः सासितोमराः ।
सयन्त्रलगुडाश्चैव सपताकरथध्वजाः । सचर्म्मवर्म्मकोषाश्च सायुधाः सपरश्वधाः । १२२०५
तयेन्द्रं विष्णुसहिताः सद्यस्तेऽभ्युत्थिता गणाः । अभ्यषिञ्चन् प्रमुदिता लोकानामधिपं सुराः ।
स तान् स्वधामृतेनाशु पितॄन् वै समतर्पयत् । ब्रह्मा तदमृतं दिव्यं महेन्द्राय प्रयच्छति ।
अक्षयश्चाव्ययश्चैव संवृत्तस्तेन कर्म्मणा । ततः शङ्खमुपाध्मासीत् द्विषतां लोमहर्षणं ।
पितामहकरोद्भूतं जनित्रे प्रथमे पदे । तं श्रुत्वा शङ्खशब्दन्तु त्रयो लोकाः समाहिताः ।
निर्वृतिं परमां प्राप्ता इन्द्रं नाथमवाप्य च । सर्व्वैः प्रहरणैश्चैव संयुक्ता वह्निसम्भवैः । १२२१०
मन्दराग्रे सुविहितैर्ज्वलद्भिरिव पावकैः ।
इति श्रीमहाभारते खिलेषु हरिवंशे भविष्यपर्व्वणि पौष्करे एकविंशत्यधिकद्विशततोऽध्यायः ॥ २२१ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ततो महति वृत्तान्ते स्थिते राज्ये महोदये । देवानां मानुषाणाञ्च सहवासोऽभवत्तदा ।
एकतः समधीयन्त सहिताः प्रददन्ति च । स्वयञ्च भागं गृह्णन्ति यज्ञकर्म्मणि भारत ।
प्राचेतसं ततो दक्षं दीक्षित्वा वै बृहस्पतिः । वाजिमेधाय भगवानृषिभिः परिवारितः ।
तस्मिन्मातामहे यज्ञे दक्षस्य विदितात्मनः । शामित्रमकरोद्रुद्रो भागार्थं सह नन्दिना । १२२१५
रुद्रस्यैव हि तद्रूपं द्विधाभूतं तदीप्सया । जातः परमधर्म्मात्मा नन्दी पुरुषविग्रहः ।
तेन योगेन राजेन्द्र यत्तद्ब्रह्म सनातनं । विहितं सत्यवचनैस्तेनैव परमात्मना ।
स्वरूपैश्चाप्यरूपैश्च विरूपाक्षैर्घटोदरैः । ऊर्द्ध्वनेत्रैर्म्महाकायैर्व्विकटैर्व्वामनैस्तथा ।
शिखिभिर्जटिभिश्चैव व्यक्षैश्च शङ्कुकर्णिभिः । चीरिभिश्चर्म्मभिश्चैव कूटमुद्गरपाणिभिः ।
सघण्टाचीरिभिश्चैव मुञ्जमेखलधारिभिः । सहस्रकटकैश्चैव स्वर्णकुण्डलधारिभिः । १२२२०
सडिण्डिमैः सभेरीकैः सम्पटद्भैः सवेणुभिः । एतैः परिवृतो देवो मखं तं समुपाहृजत् ।
सशङ्खमुरजैश्चापि सतालतलपाणिभिः । उग्रायुधधरो देवः सपिनाक इवान्तकः ।
विरराजार्चिभिर्द्दीप्तैर्मखे मखवतां वरः । कालाग्निरिव दीप्तार्चिर्जगद्दग्धुमिवोद्यतः ।
नन्दी पिनाकपाणिश्च जघ्नतुर्म्मखमुत्तमं । युगान्त इव कालाग्निः क्षिप्रं दग्धुमिवोद्यतः ।
यूपमुत्क्षिप्य धावन्ति निशाचरगणास्ततः । त्रासयन्मुनिसंघांश्च चीरचर्म्मनिवासिनः । १२२२५
हवींष्यन्ये पिबन्त्येवं जिह्वाभिस्ताम्रलोचनाः । भक्षयन्ति पशूनन्ये रसनाग्रैः प्रलम्बिभिः ।
मुमुचुश्चापरे यूपान् प्रसभं प्रहरन्ति च । वह्निमन्ये प्रसिञ्चन्ति वारिभिः प्रहसन्ति च ।